

LUDVIG & CO

Lantbrukets lönsamhet 2023

En rapport om lönsamheten i svenska lantbruksföretag

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Om rapporten	3
Omvärldsbevakning	4
Globala förutsättningar.....	4
Klimatförändringar och Europas utmaningar.....	4-5
Valuta och inflation	5
Lantbrukets lönsamhetsutveckling 2022 och 2023	6
Prisförändringar, likviditetsbehov och ökade risker.....	6
Räntor.....	6
Mjölföretaget	7
Utfall 2022	8
Prognos 2023 och 2024.....	8
Växtodlingsföretaget	9
Utfall 2022	10
Prognos 2023 och 2024	10
Grisföretaget	11
Utfall 2022	12
Prognos 2023 och 2024	12
Nötköttföretaget.....	13
Utfall 2022	14
Prognos 2023 och 2024	14
Samlat resultat alla produktionsgrenar.....	15-16
Lantbrukets framtid	17

Sammanfattning

- Lantbruksföretagens lönsamhet förbättrades under 2022. Detta gäller för såväl mjölk som växtodling, gris och nöt. Anledningen till den förbättrade lönsamheten var dels förbättrade produktpriser, men i många fall även att ett krisstöd utbetalats.
- Under 2023 ser vi en försämrad lönsamhet inom lantbruket. Även denna försämring är mer generell då den drabbar såväl växtodlingsföretag som företag som producerar mjölk, gris- och nötkött.
- Vädret har under 2023 verkligen påverkat många lantbruksföretag och försämrat lönsamheten. Främst växtodlingsföretagen har påverkats negativt, men vädret har även haft en stor påverkan på mjölk, gris och nötköttsföretag.
- Riskerna har under året varit fortsatt höga med höga kostnader och volatila priser på såväl insatsvaror som driftsinriktningarnas produkter. Olika sektorer har haft olika förmåga att hantera de snabba prisförändringarna.
- Både 2022 och 2023 har präglats av stora skillnader mellan olika företag inom samma sektor. Skillnaderna beror bland annat på olika självförsörjningsgrad av foder, tidpunkten för när insatsvaror köpts och produkter sålts, hög eller låg skuldsättning likväl som om företaget har rörliga eller bundna räntor.
- Vår prognos för 2024 är att lantbrukets intäkter kommer stabiliseras och för några sektorer öka något. Samtidigt bedöms de löpande kostnaderna sjunka och räntekostnaderna stiga. Detta innebär att vår bedömning för 2024 är att arbets- och kapitalinkomsterna förväntas vara fortsatt låga även om de höjs något inom flera sektorer.
- För en hållbar svensk livsmedelsproduktion behövs en långsiktig lönsamhet till rimlig risknivå för att säkerställa en ökning av inhemsk produktion i linje med livsmedelsstrategin.

Om rapporten

I "Lantbrukets lönsamhet" visar Ludvig & Co utfallet för de senaste tre årens lönsamhet inom lantbruket, preliminärt resultat för 2023 samt prognos för 2024. De driftsinriktningarna som lyfts fram är växtodling, gris, mjölk och nötkött. Medelgårdarna som används för analysen i rapporten grundar sig på verkliga företag och deras bokföring under fyra år. I analysen ingår ca 1700 gårdar vilka alla har mer än 67% av sina intäkter från den driftsinriktning som analyseras. Ludvig & Co:s datalager ger såväl kunder som andra intressenter en unik möjlighet att förstå sin egen lönsamhet i förhållande till samtliga driftsinriktningar, en förståelse som även ligger till grund för rapporten som helhet. Resultaten presenteras som omsättning, resultat före avskrivningar samt arbets- och kapitalinkomst. Dessa nyckeltal jämförs också med de senaste årens utfall för att ge dig som läsare ett historiskt sammanhang för hur de har utvecklats över tid.

Förklaringar

Omsättning: Företagets samtliga intäkter

Resultat före avskrivningar: Resultatet som ska räcka till framtida investeringar (avskrivningar), ränta, uttag av egen lön, skatt, ränta på eget kapital samt vinst.

Arbets- och kapitalinkomst: Det resultat som ska kvarstå till uttag av egen lön, skatt och ränta på eget kapital samt riskmarginal och vinst.

Omvärldsbevakning

Globala förutsättningar

Ekonomi i västvärlden har på senare år blivit starkt sammankopplad. Obalanser på marknaderna i västvärlden påverkar även Sverige. Detta innebär att det blivit lättare att arbeta mot gemensamma mål inom den ekonomiska politiken i västvärlden, eftersom många står inför samma utmaningar. Internationaliseringen kommer fortsätta och vårt behov av att ta hänsyn till omvärlden ökar.

Två av de största utmaningarna är inflationen och Rysslands angreppskrig mot Ukraina. Båda har haft en central påverkan på den ekonomiska utvecklingen från 2022 och framåt. Jordbruket är en av de branscher som påverkas mest av detta eftersom Ryssland aktivt har försökt störa dess viktigaste marknader såsom olja, gas och jordbruksråvaror. Västvärlden har, än så länge, lyckats stå relativt enade för att hantera dessa påtryckningar. Det har lett till att flera av jordbrukets kostnader och avräkningspriser nu vänt nedåt igen. För lantbrukarna är det en tydlig utmaning och det innebär risker att hantera dessa snabba prisförändringar. Kriget i Ukraina är inte över och Ryssland kommer fortsätta störa marknader och initiera politisk oro. Detta innebär att vi behöver lära oss hantera dessa risker och säkerställa en god självförsörjningsgrad.

I ett längre perspektiv har världen under de senaste tio åren påverkats av en ökad efterfrågan på livsmedel från länder med stark tillväxt, framför allt Kina. 2023 märks en något lägre efterfrågan från Kina på grund av ekonomiska problem i landet. Dessa problem kommer troligtvis fortgå men det är också troligt att nya länder i samma region (Sydostasien) kommer fylla på med ny efterfrågan.

Klimatförändringar och Europas utmaningar

Förutom påverkan från Ryssland och Kina är miljöfrågorna en utmaning. Enligt EU:s prognos 2022 för de kommande tio åren ses miljörelaterade problem och lösningar som de faktorer som kommer ha störst påverkan på jordbruket. De viktigaste faktorerna enligt EU:s prognos är:

- En fortsatt energiomställning, vilken medför att alla energislag fortsatt kommer ha höga volatila priser.
- Redan idag har jordbruks produktionskostnader höjts i södra Europa, på grund av klimatförändringen, vilket flyttar produktionen norr ut.
- Det finns akuta miljöproblem på kontinentens tätbebyggda delar så kallade hot spots, vilket medför att man vill minska djurtätheten där från 3 djurenheter / hektar till 1,5-2 de/ha (Sverige 0,1-0,5de/ha).

Jordbruket i Europa kommer behöva utvecklas i en mer ekonomisk och biologisk hållbar riktning. Sverige ligger bra till i denna omställning då vi redan tagit en del av dessa investeringar samtidigt som vi är ett glesbefolkat land. Detta har hittills medfört högre kostnader, men kan nu bli en fördel.

Även vädrets påverkan har ökat enligt flera utländska likväl som nationella rapporter. Det kan bl.a. förklaras av de internationella klimatförändringarna. I Sverige likväl som i Europa har vi i början av 2023 haft torka, vilket bl.a. skapade oro och problem med kvantiteten av grovfoder. Senare under sommaren började det istället att regna mer än normalt, vilket förbättrade grovfoderproduktionen, samtidigt som det i sin tur innebar en försämrad kvalitet på spannmålen. Det medförde att en stor andel spannmål i Sverige i år klassats som foder, vilket även pressat priser på foderspännmål.

Valuta och inflation

När det blir oroligt och ekonomin blir sämre i världen, minskar intresset för att investera i små länder med högt belånade företag och med en exportberoende ekonomi som Sverige. Detta resulterar i en svagare svensk krona, vilket kortsiktigt gynnar svenska jordbrukare. Internationella ekonomiska problem påverkar således jordbruket i Sverige i mindre utsträckning och det ger oss stabilare förhållanden att arbeta i. Bekämpning av inflation och kostnadsutveckling har under året varit en tydlig uppgift för politiker och centralbanker. Inflationen inom EU har under hösten 2023 minskat till 2,9%, enligt Eurostat. I Sverige är inflationen högre (KPIF 4,2% sep 2023) enligt SCB, och detta beror till stor del på en svagare svensk krona och därmed höga kostnader på importerade varor. Den snabba minskningen av inflationen visar att både EU och Sverige kan hantera detta vilket är viktigt för dem som hoppas på lägre räntor. De höjda räntorna som har införts för att bekämpa inflationen har ökat företagens lånekostnader betydligt andra halvåret 2023. Marknadens bedömning är att de höga räntorna kommer att fortsätta åtminstone 2024. Efter det förväntas centralbankerna sänka räntorna.

Lantbrukets lönsamhetsutveckling 2022 och 2023

Prisförändringar, likviditetsbehov och ökade risker

Jordbrukarnas inköpspriser ökade under 2022 vilket försämrade likviditeten i företagen. Det ledde i sin tur till ett ökat behov av rörelsekapital. Likviditetsproblem uppstod, men de mildrades senare under året tack vare krisstöd och ökande produktpriser. Mot slutet av 2022 förbättrades lönsamheten inom jordbruket i stort, vilket resulterade i en ökning av produktionen internationellt under 2023. Detta har påverkat växtodlingen med ökad internationell produktion och sänkta priser under hösten 2023. Samtidigt har penningpolitik och den globala efterfrågan bromsat prisutvecklingen ytterligare för jordbruksprodukter.

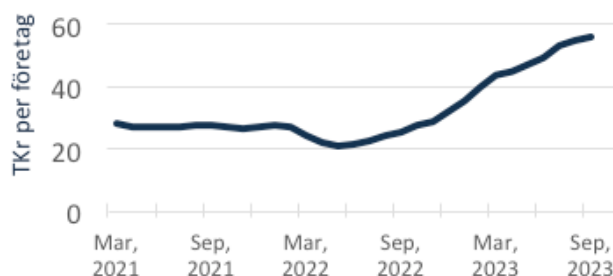
Denna omställning är lika dramatisk som den snabba ökningen under 2022. Riskerna med jordbruksproduktionen har dessutom ökat p.g.a. de höga priserna, prisfluktuationerna och den höga skuldsättningen. Konsekvenserna varierar beroende på när inköp och försäljning gjorts av den enskilda jordbrukaren. Det beror också på hur den förbättrade likviditeten använts under våren 2023. Växtodlingsgårdar har haft det svårt under 2023 på grund av ogynnsamt väder och höga kostnader för insatsvaror. Deras resultat kommer att bli sämre än på många år.

Företag med kortare produktionscykler har haft enklare anpassning till kostnadsutvecklingen, men överlag kommer lönsamheten för alla jordbruksföretag att försämrats. Mjolkproducenter var den sektor som var mest oroliga för lönsamheten under första halvåret 2023, detta beroende på fallande internationella priser och en dålig första vall skörd. Denna tidiga oro var till nytta då det innebar att man i viss mån höll igen på kostnader och investeringar.

Räntor

Under hösten 2022 började de rörliga räntorna att stiga. Många företag har dock en mix med olika bindningstider, varför den stora effekten för jordbruksföretagen som helhet syns med en tydlig eftersläpning. För enskilda företag med enbart rörliga räntor blir dock effekten omedelbar. Grafen till höger visar de faktiska räntebetalningarna från Ludvig & Co:s kunder. Då många kunder har kvartalsbetalningar motsvarar varje tidpunkt i grafen den genomsnittliga ränta som betalats för innevarande månad samt de två föregående månaderna. Effekten i september 2023 motsvarar således den genomsnittliga räntekostnaden för juli, augusti och september 2023. Värt att notera är att den motsvarar ungefär en dubbling jämfört med motsvarande period 2022.

Företagens ränteutbetalningar

Graf 1: Ackumulerat utfall för räntekostnaden (rullande tre månader) de senaste tre åren för Ludvig & Co:s månadsredovisande jordbrukskunder.

Mjölföretaget

Mjölföretagens lönsamhet var under 2022 den högsta på flera år. Faktorer som påverkade var ett högt avräkningspris samt det krisstöd som betalades ut till företagen. Även kostnader ökade under 2022 men inte i samma takt som mjölkpriset. Lönsamheten för 2023 blir betydligt sämre och hamnar på en lägre nivå än 2021. Detta beror på att avräkningspriset fallit samtidigt som kostnader ökat något jämfört med 2022 års nivå. En faktor som också påverkar mjölföretagen negativt och då framför allt i slättbygd är slopandet av vallstödet.

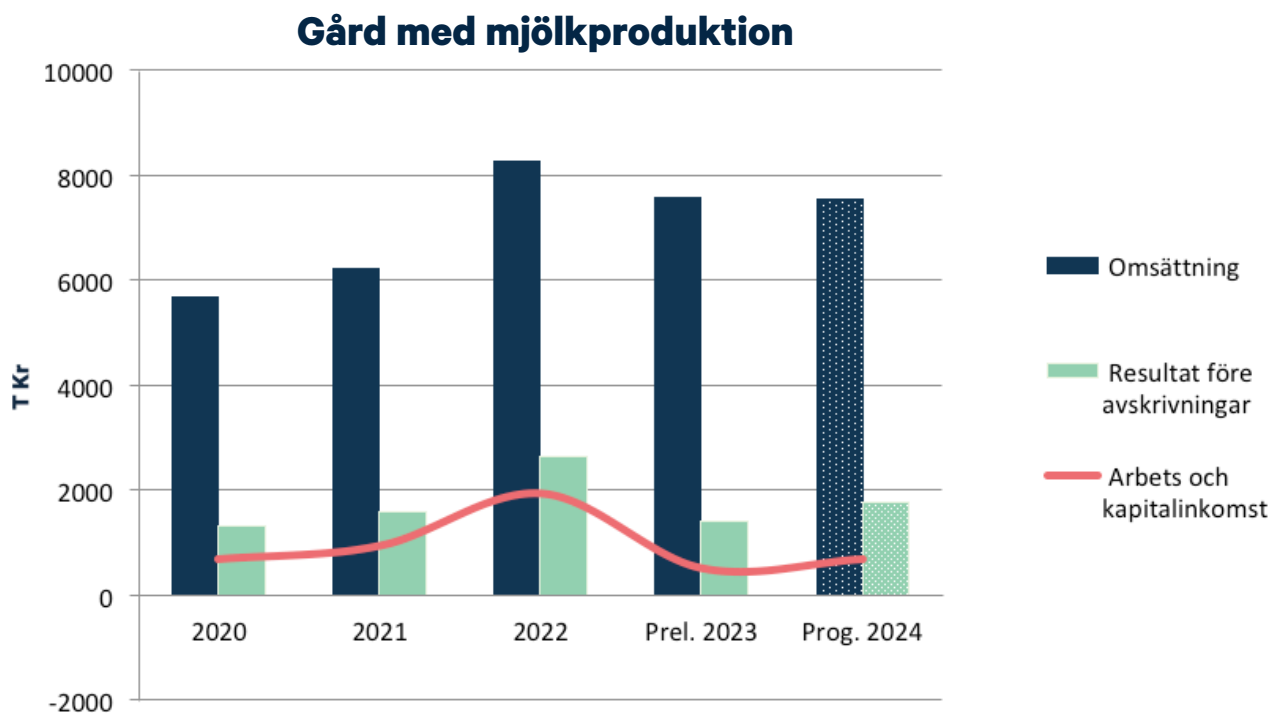
Det som var glädjande för mjölföretagen under 2022 var avräkningspriset för mjölk. Hos marknadsledaren Arla innebar detta i snitt 55,1 eurocent/100 kg mjölk, vilket motsvarar en höjning om 39 % jämfört med 2021. Det höga avräkningspriset inledde även 2023, men har sedan dess gått ner kraftigt även om det de senaste månaderna har stabiliserats. Även den globala mejerihandeln, Global Dairy Trade (GDT), har gått ner under 2023 men visar dock en liten uppgång under de senaste månaderna.

Mjölkinvägningen totalt minskade med 1,6% under 2022, men har hittills under 2023 istället ökat med 3 %. Enligt kokontrollen har mjölkavkastningen per ko ökat med 229kg ECM/ko under det senaste året. Den ekologiska mjölken har dock minskat med 23 % jämfört med motsvarande tid föregående år. Detta beror på att konsumenterna väljer bort dessa produkter i takt med att levnadskostnaderna fortsatt öka.

Den kostnadsfaktor som påverkar lönsamheten mest inom mjölkproduktionen är foderkostnaden. En hög grovfodermängd med bra kvalitet är viktigt. Vädret under 2023 har varit en utmaning med torka i början på året vilket gav små kvantiteter om än med bra kvalitet och sedan en regnig sommar med svåra skördeförhållande vilket gjorde att kvaliteten blev sämre. Det inköpta fodret har sedan legat kvar på en hög prisnivå. Det höga kostnadsläget, en senarelagd utbetalning av vissa EU-stöd samt ett försämrat resultat gör att många mjölföretag har en svag likviditet under hösten.

Utfall 2022

De totala intäkterna för mjölkföretagen ökade med 33 procent under 2022. Både intäkterna för mjölk och slakt inkluderat lagerförändring ökade samtidigt som även krisstödet tillkom. Kostnaderna ökade samtidigt med 21 procent. De kostnader som bidrog mest till ökningen var foder och strö, handelsgödsel samt drivmedel. Tillsammans innebär detta att lönsamheten ökade och såväl resultatet före avskrivningar som arbets- och kapitalinkomsten slog tidigare år med råge.

Graf 2: Grafen visar mjölkföretagens omsättning, resultat före avskrivningar och arbets- och kapitalinkomst. För år 2020-2022 visas verkligt utfall, 2023 preliminärt utfall och 2024 prognostiserat utfall.

Prognos 2023 och 2024

Intäkterna för mjölkföretagen prognostiseras minska med 8 procent under 2023. De största anledningarna till minskningen är minskade mjölkintäkter och att det under 2022 utbetalades ett betydande krisstöd som i år saknas. Kostnaderna bedöms i motsats öka med 9 procent under året. Tillsammans innebär detta att resultatet före avskrivningar sjunker till motsvarande nivå som 2020 och 2021. Arbets- och kapitalinkomsten sjunker sedan ytterligare p.g.a. ökade räntekostnader under 2023.

I prognosen för 2024 har vi utgått från att mjölkpriset som råder i början av december 2023 håller i sig och att en viss uppgång av mjölkpriset därefter sker löpande under året. Prognosen baseras också på att det totalt sker en mindre minskning av de löpande kostnaderna jämfört med 2023. Ränteuppgången försämrar lönsamheten varpå arbets- och kapitalinkomsten bedöms att ligga kvar på en låg nivå även under 2024.

Växtodlingsföretaget

Växtodlingsföretagen hade under 2022 ett generellt väldigt bra år lönsamhetsmässigt. En god skörd och höga spannmåls och oljeväxtpriser ledde till betydande ökning av intäkterna. Även kostnaderna ökade, men inte alls i samma omfattning som intäkterna. Under 2023 har växtodlingsföretagen i motsatts haft ett ovanligt tufft år. Intäkterna sjönk markant, både genom lägre skörd och sämre kvalitet, samtidigt som kostnaderna legat kvar på en hög nivå. Tillsammans ledde detta till en betydligt försämrad lönsamhet som på många håll kan anses vara direkt krisartad.

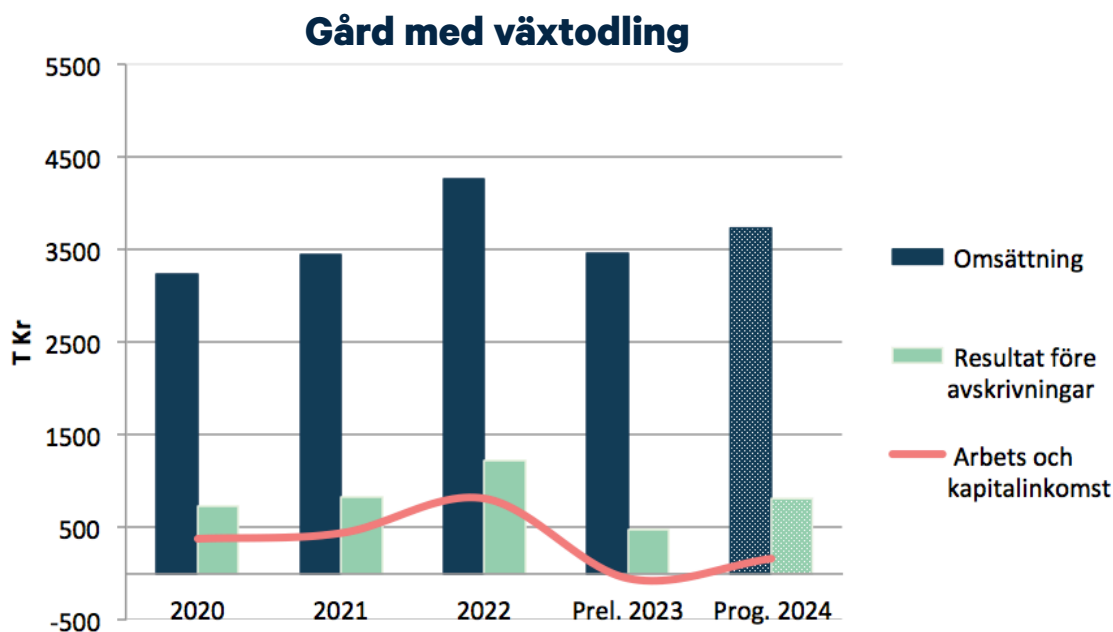
Den beskrivna situationen i växtodlingsbranschen under året 2022 och hur det påverkade företagens kostnader, försäljning och lönsamhet är komplex. Under 2022 blev utfallet mycket gott om än till höga kostnader, vilket ledde till höjda insatser och ökade risker inför 2023. Insatsvarukostnaderna förblev höga under 2023, även om de minskade något under året. Väderförhållandena under året har varit annorlunda och på sina håll rent av extrema. Vårens torra minskade skördarnas volym, medan höstens blöta ledde till kvalitetsförsämring och höga kostnader för skördearbete. Skördebortfallet blev märkbart, höstsäden minskade ca 15% och vårsäden ca 35%, jämfört med normal skörd. Då en stor del av skörden dessutom klassats till sämre kvalitet har skillnaden i betalningen för högkvalitativt spannmål, såsom brödvete och malkorn, ökat markant.

Globala spannmålslager har under de senaste åren sjunkit svagt till 2022. Efter det lyckosamma 2022 ökade många länder sin produktion, vilket stabiliserade lagren och sänkte priserna. Dessutom minskade kriget i Ukraina som osäkerhetsfaktor, vilket bidrog till en förbättrad internationell handel. Den allmänna världskonjunkturens inbromsning ledde dessutom till sänkta priser på alla råvaror, inklusive vete. Internationellt har vetets pris sjunkit med över 25% sedan förra skörden, medan Sverige, tack vare en försvagad krona, har sett en nedgång på cirka 20%. Förväntningar på att Ryssland skulle hålla tillbaka sin veteexport för att hålla priserna uppe har visat sig vara felaktiga. Ryssland har istället haft en hög exportvolym av sitt vete 2023.

Priserna på kvävegödselmedel sjönk under sommaren 2023 till cirka 15 kr/kg jämfört med 32 kr/kg ungefär samma tidpunkt året innan. Liknande prissänkningar sågs även för energi och övriga drift- och underhållskostnader, om än inte lika omfattande som för spannmål och gödning. Det är dock viktigt att poängtera att kostnaderna inom växtodling tas långt innan skörd och försäljning. Det innebär att kostnaderna för årets skörd varit höga även om kostnader för inköp till kommande skördar nu minskat.

Utfall 2022

De totala intäkterna har ökat med 24 procent under 2022. Det är framförallt spannmålsintäkterna som ökade med 33 procent, men också ökningen av lagertillgångar som påverkar den totala ökningen. Kostnaderna ökade med 16 procent, vilket i huvudsak beror på stora ökningar av kostnaderna för gödning och drivmedel. Tillsammans innebär detta att resultatet före avskrivningar ökade med nästan 50% och att arbets- och kapitalinkomsten nästan fördubblades.

Graf 3: Grafen visar växtodlingsföretagens omsättning, resultat före avskrivningar och arbets- och kapitalinkomst. För år 2020-2022 visas verkligt utfall, 2023 preliminärt utfall och 2024 prognostiserat utfall.

Prognos 2023 och 2024

Under 2023 minskar växtodlingsföretagens resultat kraftigt. Intäkterna väntas minska med ca 20 procent jämfört med 2022. De direkta intäkterna från skörden 2023 förväntas minska mer, medan övriga intäkter dämpar nedgången. Kostnaderna minskar också något. En stor del av inköpen har gjorts tidigt på året varför resultatet inte påverkas i den grad som om inköpen gjorts senare under året. Den fortsatta kostnadsnedgången blir istället en positiv parameter inför nästa odlingsår. Resultatet före avskrivningar sjunker ca 60 procent 2023 jämfört med 2022 och arbets- och kapitalinkomsten förväntas t.o.m. bli negativ i år.

I prognosen för 2024 har vi utgått från en genomsnittlig skörd. De löpande kostnaderna bedöms sjunka något, vilket medför att resultatet före avskrivningar hamnar i paritet med 2020 och 2021. Räntekostnaderna förväntas fortsätta att öka, vilket innebär att arbets- och kapitalinkomsten även under 2024 bedöms hamna på en låg nivå.

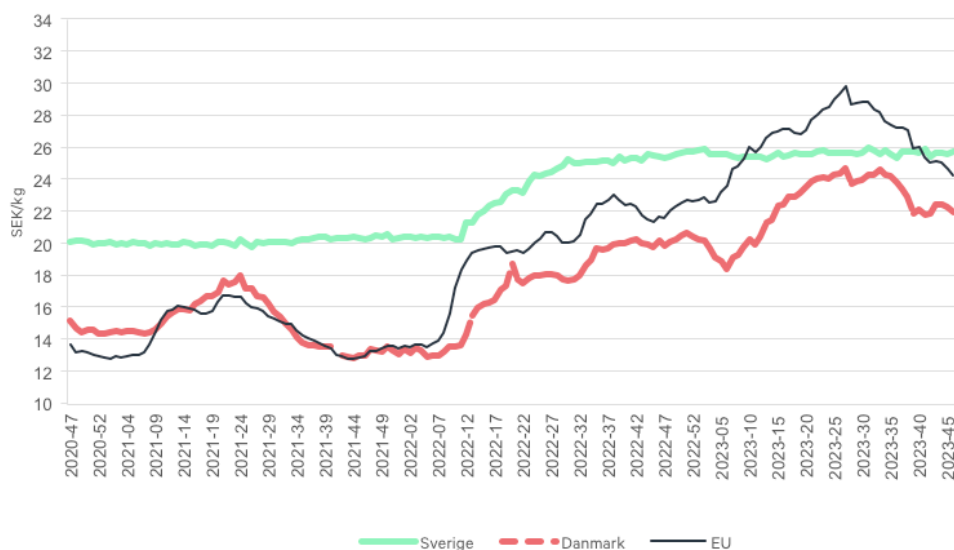

Grisföretaget

Grisföretagen hade generellt sett ett lönsamt år 2022. Intäkterna ökade, vilket i huvudsak berodde på högre avräkningspriser och att ett krisstöd utbetalades. Kostnaderna ökade också, men inte lika mycket som intäkterna vilket gav effekten att lönsamheten förbättrades jämfört med 2020 och 2021. Under 2023 förväntas en försämrad lönsamhet. De ökade intäkterna från grisförsäljning har inte fullt kompen-serat avsaknaden av fjolårets krisstöd samtidigt som kostnadsmassan ligger kvar på en hög nivå. Detta förväntas både ge ett något försämrat resultat före avskrivningar jämfört med 2022, men framför allt en försämrad arbets- och kapitalinkomst då även räntekostnaderna ökat.

Grisföretagets lönsamhet är känd för att variera stort mellan olika år. Under de senaste åren har den trenden brutits. Resultatet 2022 var bra och stöttades av det krisstöd som betalades ut. Krisstödet var för många företag viktigt då kostnaderna steg i snabb takt under året. Ett stigande avräkningspris hjälpte också till och gav en bra start till ingången av 2023. Nedan i grafen visas Jordbruksverkets statistik för avräkningspriserna för gris i Sverige, Danmark och EU. Tidigare år har marknaden betalat mer för svenskt kött. Under 2023 har denna merbetalningen försvunnit vilket medför att risken för sämre köttpris i Sverige, utifrån konkurrens-situation med övriga EU, har minskat.

Avräkningspriser gris, SEK/kg, under de senaste tre åren

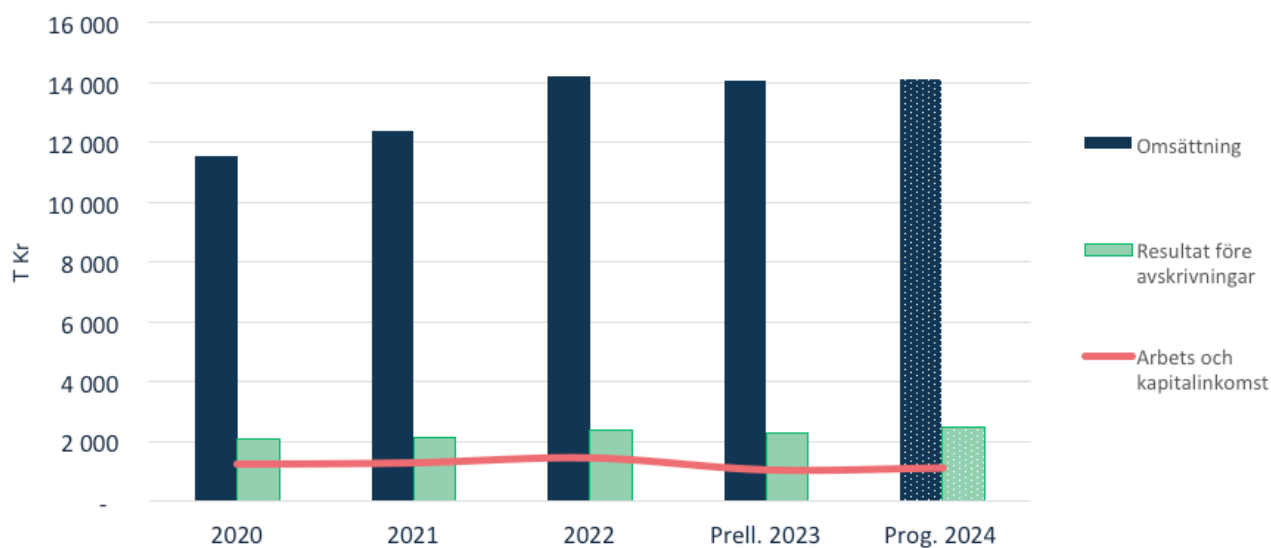
Graf 4. Grafen visar Jordbruksverkets statistik för avräkningspriserna för gris i Sverige, Danmark och EU.

Perioden är de senaste 3 åren med start vecka 47 år 2020.

Utfall 2022

De totala intäkterna ökade med 15 procent under 2022. De direkta intäkterna från djurförsäljningen stod för den största effekten då de ökade med 10 procent. En annan viktig orsak till ökningen var det kristöd som utbetalades under året och som stod för 3,5 procent av grisföretagens omsättning. Kostnaden för foder och strö ökade med över 40 % under perioden och stod för en stor del av den totala kostnadsökningen men även gödning, drivmedel och el ökade kraftigt. Intäkterna ökade totalt sett mer än kostnaderna vilket innebar att grisföretagarna som helhet fick ett bättre år resultatmässigt, jämfört med 2020 och 2021, både vad avser resultat före avskrivningar och gällande arbets- och kapitalinkomst.

Gård med grisproduktion

Graf 5: Grafen visar grisföretagens omsättning, resultat före avskrivningar och arbets- och kapitalinkomst. För år 2020-2022 visas verkligt utfall, 2023 preliminärt utfall och 2024 prognostiserat utfall.

Prognos 2023 och 2024

Omsättningen för grisköttsföretag bedöms under 2023 ligga på samma nivå som 2022. Skillnaden är att krisstödet 2022 har ersatts av intäkter från gris. Året har även präglats av relativt stabila avräkningspriser för griskött. Produktionskostnader ökar något jämfört med 2022. Detta är primärt en konsekvens av att övriga omkostnader ökat, medan inköpspriset för fodersäd minskat något. Den totala effekten blir att resultatet före avskrivningar sjunker något jämfört med 2022.

En utav de största kostnadsökningarna för grisföretagen under 2023 är räntekostnader. Ökningen av dessa leder till att grisföretagen i år upplever det lägsta resultatet, när jämförelsen görs med de tidigare tre åren, gällande arbets- och kapitalinkomst. Beroende på belåningsgrad och hur mycket bundna lån det enskilda företaget har så slår sedan räntorna olika hårt på olika företag.

Prognosen för 2024 baseras på endast mindre förändringar av intäkterna. De löpande kostnaderna bedöms minska något där framförallt minskning av kostnader för gödning och foder påverkar positivt. Resultatet före avskrivningar bedöms förbättras något, men denna positiva effekt äts upp av fördyrade kostnader för räntor. Detta medför att arbets- och kapitalinkomsten förväntas ligga kvar på samma nivå som 2023.

Nötköttsföretaget

Nötköttsföretagens lönsamhet för 2022 var den högsta på flera år. Faktorer som påverkade var dels ett något högre avräkningspris, men framför allt det krisstöd som betalades ut till företagen. Även kostnader ökade under 2022 men inte i samma takt som intäkterna. Lönsamheten för 2023 förväntas bli något sämre än 2022. Ett högre avräkningspris inkluderat betydande tillägg bedöms kompensera avsaknaden av krisstöd i jämförelsen med 2022. Kostnaderna inklusive räntor förväntas dock öka något, vilket påverkar lönsamheten negativt.

Sveriges nötköttsproduktion har under första halvåret 2023 ökat med 3 procent jämfört med samma period 2022. Konsumtionen har minskat med 0,7 procent under första halvåret 2023 jämfört med första halvåret 2022. Importen har minskat med 4 procent medan exporten har ökat. Sveriges marknadsandel har ökat med 3,6 procent under första halvåret 2023 jämfört med samma period 2022.

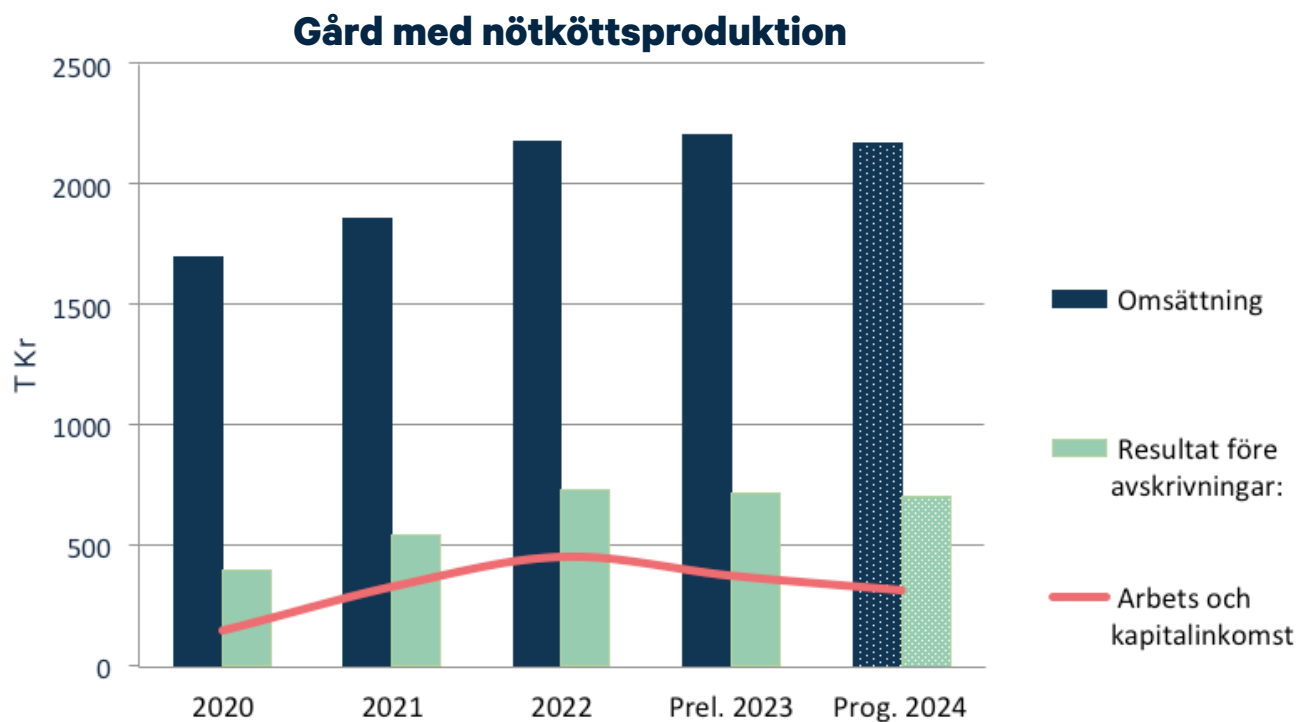
Avräkningspriserna på ungtjurar med klass R3 har under 2023 ökat jämfört med 2022. Ökningen har dock avtagit och under andra halvåret har det skett en liten sänkning. Avräkningspriserna i EU ligger nu på en liknande nivå jämfört med de svenska avräkningspriserna. Detta beror till viss del på valutans utveckling. Valutaeffekten har varit särskilt stark sedan mitten av 2022.

Under vår och sommar 2023 har såväl torka som översvämningar drabbat majoriteten av producenterna runt om i landet. Torkan har lett till sämre tillgång av eget grovfoder under förstaskörden. Översvämningarna har därefter resulterat i minskad avkastning på spannmålsskörd. Däremot har det inneburit större utbud på grovfoder under sensommaren. Den minskade avkastningen på spannmål har resulterat i att halm blivit en bristvara. Inför hösten och vintern 2023 förväntas många sakna tillräckligt stora kvantiteter halm.

Under 2023 har nya CAP, EU:s gemensamma jordbrukspolicy, förverkligats. I och med nya CAP har såväl förgröningsstöd som vallstöd tagits bort och delvis ersatts av andra miljöersättningar. Denna förändring har påverkat den totala summan stöd för svenska nötköttsproducenter negativt. Under september 2023 beslutade regeringen att ge ett riktat stöd till mjölk- och nötköttsproduktion samt vårsådda spannmåls- och oljevaxter då dessa produktionsgrenar drabbats särskilt hårt av väderutvecklingen under 2023. Stödet förväntas ge måttlig effekt på nötköttsföretagens lönsamhet.

Utfall 2022

Omsättningen i nötköttsföretagen ökade 2022 med 17 procent jämfört med 2021, vilket framför allt beror på högre avräkningspriser och mer jordbruksstöd. Kostnaderna ökade 11 procent jämfört med 2021, främst på grund av ökade foder- och energipriser. Effekten blev att både resultatet före avskrivningar och arbets- och kapitalinkomsten ökade med en tredjedel.

Graf 6: Grafen visar nötkötts företagens omsättning, resultat före avskrivningar och arbets- och kapitalinkomst. För år 2020-2022 visas verkligt utfall, 2023 preliminärt utfall och 2024 prognostiserat utfall.

Prognos 2023 och 2024

Enligt prognosen väntas nötköttsföretagens intäkter att under 2023 ligga i paritet med 2022. Avräkningspriserna har ökat sedan 2022 men jordbruksstöden inkluderat krisstöd har minskat. De löpande kostnaderna bedöms att öka något. Energipriserna har varit lägre än 2022 medan kostnaden för halm ökat. Räntekostnaderna har ökat under året vilket medför att arbets- och kapitalinkomsten bedöms minska i jämförelse med 2022.

Prognosen för 2024 baseras på att avräkningspriserna minskar något jämfört med 2023. Även de löpande kostnaderna bedöms minska 2024. Denna minskning beror i huvudsak på minskande kostnaderna för gödsel och fodersäd. Ännu en faktor som kommer att vara av betydande vikt för kommande årsproduktion av nötkött är förmågan att kunna säkra viktiga resurser såsom exempelvis halm. Resultatet före avskrivningar bedöms under 2024 ligga i paritet med 2023, men ökade räntekostnader medför enligt prognosen att arbets- och kapitalinkomsten sjunker något.

Samlat resultat alla produktionsgrenar

Mjök: Mjölföretagens lönsamhet var under 2022 den högsta på flera år. Faktorer som påverkade var ett högt avräkningspris samt det krisstöd som betalades ut till företagen. Även kostnader ökade under 2022 men inte i samma takt som mjölkpriset. Lönsamheten för 2023 blir betydligt sämre och hamnar på en lägre nivå än 2021. Detta beror på att avräkningspriset fallit samtidigt som kostnader ökat något jämfört med 2022 års nivå.

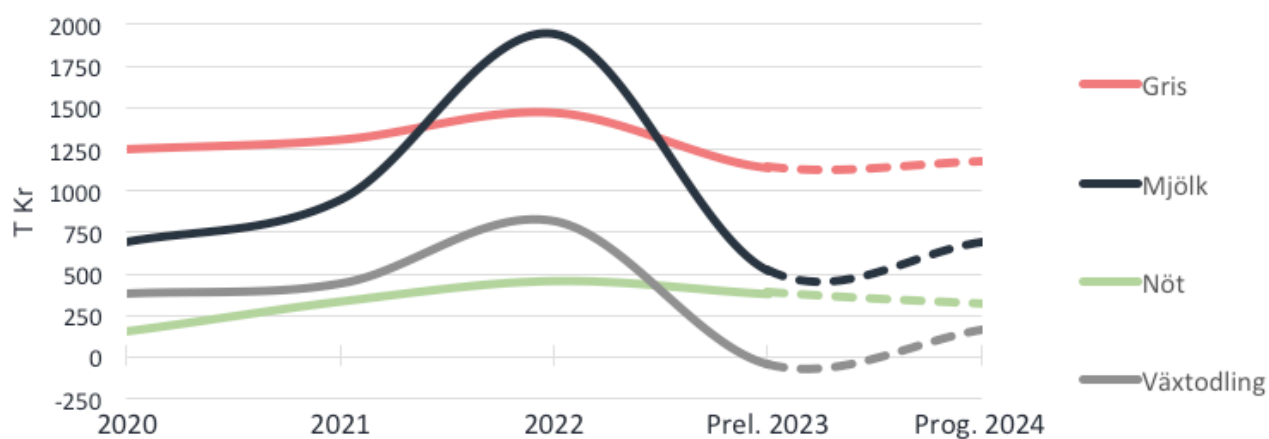
Växtodlingen: Växtodlingsföretagen hade under 2022 ett generellt väldigt bra år lönsamhetsmässigt. En god skörd och höga produktpriser ledde till betydande ökning av intäkterna. Även kostnaderna ökade, men inte alls i samma omfattning som intäkterna. Under 2023 har växtodlingsföretagen i motsatt haft ett ovanligt tufft år. Intäkterna sjönk markant, både genom lägre skörd och sämre kvalitet, samtidigt som kostnaderna legat kvar på en hög nivå. Tillsammans ledde detta till en betydligt försämrad lönsamhet som på många håll kan anses vara direkt krisartad.

Gris: Grisföretagen hade generellt sett ett lönsamt år 2022. Intäkterna ökade, vilket i huvudsak berodde på högre avräkningspriser och på att ett krisstöd utbetalades. Kostnaderna ökade också, men inte lika mycket som intäkterna vilket gav effekten att lönsamheten förbättrades jämfört med 2020 och 2021. Under 2023 förväntas en försämrad lönsamhet. De ökade intäkterna från grisförsäljning har inte fullt kompensert avsaknaden av fjolårets krisstöd samtidigt som kostnadsmassan ligger kvar på en hög nivå. Detta förväntas både ge ett något försämrat resultat före avskrivningar jämfört med 2022, men framför allt en försämrad arbets-och kapitalinkomst då även räntekostnaderna ökat.

Nötkött: Nötköttföretagens lönsamhet för 2022 var den högsta på flera år. Faktorer som påverkade var dels ett något högre avräkningspris, men framför allt det krisstöd som betalades ut till företagen. Även kostnader ökade under 2022 men inte i samma takt som intäkterna. Lönsamheten för 2023 förväntas bli något sämre än 2022. Ett högre avräkningspris inkluderat betydande tillägg bedöms kompensera avsaknaden av krisstöd i jämförelsen med 2022. Kostnaderna inklusive räntor förväntas dock öka något och påverkar lönsamheten negativt.

Arbets- och kapitalinkomsten på gården

Graf 7: Grafen visar företagets arbets- och kapitalinkomst inom mjök, gris, växtodling och nötkött. Arbets- och kapitalinkomsten skall täcka egen lön för nedlagda timmar, skatt, avkastning på eget kapital och vinst. För år 2020-2022 visas verkligt utfall, 2023 preliminärt utfall och 2024 prognostiserat utfall.

Lantbrukets framtid

Det finns anledning att tro att livsmedelsutbudet kommer minska något till hösten 2024. 2023 blev utbudet av livsmedelsråvaror extra högt då hela världen hade 2022 års höga priser i minnet när det gjorde sin planering. Förutsättningarna för 2024 pekar åt det motsatta hållet, vilket kan leda till förbättrade priser under årets senare del. Samtidigt vet vi att de redan genomförda räntehöjningarna inte ännu gett full effekt varför räntekostnaderna för lantbruket kommer att fortsätta öka under 2024 i takt med att bundna lån löper ut. I det korta perspektivet förväntas det även fortsatt vara volatila priser på såväl insatsvaror som produkter varför det är av största betydelse för producenterna att ha förmågan att hantera såväl sin likviditet som sina risker.

I det längre perspektivet och för att uppnå en hållbar svensk livsmedelsproduktion behövs en långsiktig lönsamhet till en rimlig risknivå. Detta krävs för kunna säkerställa en ökning av inhemsk produktion i linje med livsmedelsstrategin, men också för att redan nu kunna genomföra de miljöinvesteringar som kommer krävas inom lantbruket.

För att lyckas i såväl det korta som långa perspektivet kommer lantbrukarna i högre utsträckning behöva:

- Arbeta mer systematiskt med sin riskhantering. Här handlar det om att förstå sina risker, värdera dem samt att förstå hur de bör hanteras.
- Arbeta mer strukturerat med både likviditets- och resultatbudget samt löpande följa upp dessa för att tidigt kunna genomföra förändringar. Detta är både viktigt för den enskilda företagaren för att snabbt kunna agera på en marknad med volatila priser, likväl som för andra intressenter såsom exempelvis finansärer som i en tid med ett högre ränteläge bättre vill förstå sina kunder för att känna sig trygga med sin finansiering.
- Prioritera sina investeringar för den kommande 5-årsperioden. Här gäller det att förstå vilka effekter respektive investering bör ge på kort och lång sikt, hur de bör prioriteras och finansieras likväl som vilka investeringsbidrag som möjliggör delfinansiering.
- Ha en tydligare strategi kring sin energiförbrukning. Både energibesparing och investering för egen energi-produktion kommer fortsatt vara en viktig parameter i företagandet.

**Vi erbjuder företag
branschspecifika tjänster inom:**

Ekonomi

Skatt

Juridik

Affärsrådgivning

Fastighetsförmedling

LUDVIG & CO